

**Länsstyrelsen
Värmland**
Naturvårdsenheten
Fredrik Wilde

1(6)

BESLUT

2005-12-05

dnr 511-10482-01

enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Lilla Örtjärnskogen, Säffle kommun

BESLUT

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att förklara Lilla Örtjärnskogen som naturreservat med föreskrifter och skötselplan enligt nedan. Det aktuella området avgränsas med den svarta heldragna linjen på karta i bilaga 1.

Naturreservatets namn skall vara *Lilla Örtjärnskogen*.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Lilla Örtjärnskogen
Län	Värmland
Kommun	Säffle
Lägesbeskrivning	11,6 km NNV Långserud
Församling/Socken	Långserud
Topografisk karta	10C NV
Ekonomisk karta	10C 7d
Naturgeografisk region	28b, Kuperad sydlig boreal
Fastigheter	Elovsbyn 1:24, 1:9, 1:12, 1:28 och 1:27
Areal	ca 31 hektar
Förvaltare	Länsstyrelsen

Syfte

Syftet med Lilla Örtjärnskogens naturreservat är att bevara och utveckla naturskogsartad gammal barrskog. Detta för att dessa skogsmiljöer innehåller många skyddsvärda arter med starkt reducerad förekomst i det brukade skogslandskapet. Ett bevarande med den inriktningen innebär att barrdominerad naturskogsbestånd i stort sett lämnas orörda och substrat som gamla lövträd gynnas och död ved nyskapas. Målet är att gynnsam bevarandestatus upprätthålls för de skyddsvärda arterna som är kända i området (se bilaga 5). Det innebär att de lever kvar i området i livskraftiga bestånd eller att naturreservatet Lilla Örtjärnskogen är en viktig värdekärna i landskapet med för arterna lämplig livsmiljö.

Inskränkningar och föreskrifter

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att följande inskränkningar skall gälla i reservatet.

A. Beslut med stöd av 7 kap. 5§ miljöbalken, om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet.

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att:

1. bedriva någon form av skogsbruk förutom åtgärder som anges i skötselplanen
2. schakta, tippa, fylla ut, nydika, anordna upplag eller omarrondera marken, i det fall det inte sker med stöd av skötselplan för reservatet
3. uppföra radiomast eller anlägga luftledning
4. uppföra helt ny byggnad eller annan anläggning
5. bedriva markförbättringsåtgärd som våtmarkskalkning eller gödsling i området
6. bedriva viltvårdande åtgärder eller utfodring

B. Förpliktelse med stöd av 7 kap. 6§ miljöbalken.

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktigas att tåla sådana intrång i reservatet som:

1. utmärkning av och information om reservatet
2. undersökningar av markslag, landskapselement, växt- och djursamhällen samt arter, enligt redovisning under rubriken dokumentation och uppföljning i till beslutet hörande skötselplan
3. skötselåtgärder i enlighet med skötselplanen

C. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 30§ miljöbalken om rätten att färdas och vistas i reservatet och om ordningen i övrigt (gäller även markägare och innehavare av särskild rätt).

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att:

1. insamla evertebrater, t ex skalbaggar och landmollusker eller plocka mossor, lavar och vedsvampar,
2. skada eller borttaga träd och buskar, inklusive död ved såsom lågor, torrträd och torra grenar,
3. framföra fordon,
4. skada eller borttaga naturföremål eller ytbildning eller skada marktäcket,
5. i näringssyfte organiserat utnyttja området, samt för skolor och institutioner att regelmässigt utnyttja området för att utföra naturvetenskapliga eller andra undersökningar.

Punkten C2 utgör inte hinder för passröjning under förutsättning att inte naturvärden påverkas negativt och att åtgärden sker i samråd med reservatsförvaltaren. Föreskriften C3 utgör inte hinder för terrängtransport av fälld älg förutsatt att spårbildning ej sker. Detta förutsätter att fordon med lågt marktryck används och att lämpligt körstråk för uttransport väljs.

Länsstyrelsen kan meddela undantag från ordningsföreskrifterna under C5.

Ordningsföreskrifterna under C ska inte utgöra hinder för den del av länsstyrelsens regionala miljöövervakning som utförs i samråd med naturvårdsförvaltningen. Ovanstående inskränkningar ska inte utgöra hinder för förvaltare att genomföra eller upphandla den skötsel som ska genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan.

Föreskrifternas ikraftträdande

Ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder ikraft tre veckor efter det att de utkom från trycket i länets författningssamling.

Skötsel och förvaltning

Med stöd av 3 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken (SFS 1998:1252) fastställer länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen.

BAKGRUND

Beskrivning av naturreservatet

Reservatsområdet ligger på nordostsidan av en höjd som sluttar ner mot Lilla Örtjärn. Området ligger mellan 240 och 290 meter över havet. Av områdets ca 31 hektar utgörs ca 30,6 hektar av skogsmark och 0,4 hektar av myrmark. Området består till stor del av gammal, sammanhängande granskog, huvudsakligen belägen i ost- och nordostslutningen ner mot lilla Örtjärn. I söder avgränsas skogen av en kraftledning. Fläckvis finns rikligt med död ved, främst granlågor. På några ställen finns små luckor där rötlågor ligger i plockepinn. I nordligaste delen gränsar området mot en stenig bäck och skogen är fuktig och mossrik. I södra delen finns ett magrare och glesare tallbestånd med gamla tallar där vissa har välutvecklad pansarbark. Lövinslag finns spritt över arealen i liten omfattning. Främst rör det sig om björk men även enstaka asp och rönn förekommer. Västra delen utgörs av hygge och frötallställning bestående av äldre tallar. Området innehåller det av EU:s nätverk Natura 2000 prioriterade skogsmiljön *västlig taiga* vilken uppgår till ca 25 hektar.

Beskrivning av det omgivande landskapet

Länsstyrelsen vill i säkerställandearbetet prioritera objekt i särskilt värdefulla trakter där omfattande naturkvalitéer redan påbörjats. Lilla Örtjärnskogen är beläget i en trakt med hög andel nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt. Skogslandskapet är brandpräglat och ett stort antal gamla aspar är spridda i terrängen. Flertalet har lämnats föredömligt vid skogsbruksåtgärder genom åren, vilket bl.a. har gynnat den rödlistade skalbaggen aspraktbaggen, samt gynnat gråspetten, som förekommer med flera par i området. Landskapsavsnittet är ett av landets sista där samtliga hackspettarter årligen häckar vilket mer än väl avspeglar områdets naturkvalitéer.

I detta storområde, här kallat Bjursjön - Gillertjärn, är landskapet mycket kuperat, och karaktäriseras av långsmala sprickdalar i nord-sydlig riktning med mellanliggande höjdryggar. De enskilda höjdryggarna har en söndersprucken yta med gott om svackor, lodytor och små bergknallar. Sprickdalarna är smala, ofta med myrdråg, sumpskogar eller små bäckar i dalbottnarna. Antalet större våtmarker är begränsat till ett fåtal mossar vars storlek varierar mellan 5 och 10 hektar. Området tillhör geologiskt den Sydvästkandinaviska berggrundsprovinsens västra gnejssegment. Bergarterna utgörs främst av tonaliter och granodioriter av Åmålstyp med stråk av sura vulkaniter och den mer basiska grönsten metagabbro. Berggrunden överlagras av ett som regel tunt jordtäckte av sandig-moig morän.

Inom trakten Bjursjön - Gillertjärn finns flera närbelägna gammelskogar med liknande karaktär och biologiska värden som vid Lilla Örtjärnskogen vilka är beslutade naturreservat eller där Länsstyrelsen arbetar för reservatsbildning. Dessa utgörs av Gillertjärn, Bjursjöhöjden, Ulvfjället och Segolstorpshöjden. Ett större antal gammelaspar som lämnats vid skogsbruksåtgärder finns spridda i terrängen och de äldsta av dessa härstammar sannolikt från tidigare skogsbränder. Flertalet har föredömligt lämnats vid skogsbruksåtgärder vilket bl.a. gynnat gråspetten som förekommer med flera par i trakten. Utöver reservaten finns flera biotopskydd beslutade av Skogsvårdsstyrelsen samt två s.k. vitryggområden som avsatts av skogsbolaget Bergvik Skog AB. Här inriktas skötseln så att lövskog rik på död ved utvecklas.

Länsstyrelsen vill i säkerställandearbetet prioritera objekt i särskilt värdefulla trakter/landskap där omfattande naturkvalitéer finns och/eller där skyddsarbete redan påbörjats. Därför framstår reservatsbildningen av Segolstorpshöjden, tillsammans med nya satsningar vid Ulvfjället, Lilla Örtjärn och Bjursjöhöjden, som en naturlig och prioriterad del av säkerställandearbetet i området.

Historik

Skogens struktur, brandstubbar och muntliga källor vittnar om att skogslandskapet omkring Lilla Örtjärn tidigare präglats av skogsbränder. Den mänskliga påverkan i området har en lång historia. I området finns rester av en kolarkoja varför tidigare trädgenerationer i området varit påverkade genom kolning. Skogen kring Lilla Örtjärn har säkerligen använts för uttag av virke och brännved genom tiderna även efter detta.

MOTIVERING

Motiv till skydd

Genom en reservatsbildning vid Lilla Örtjärns skogen bevaras en gammelskog som endast i begränsad omfattning påverkats av modernt skogsbruk. Vidare skapas möjligheter att genom skötsel gynna lövträden och skapa död ved i området. Lilla Örtjärns skogen är också en viktig pusselbit i trakten Bjursjön - Gillertjärn där en koncentration av värdefulla skogsmiljöer förekommer.

Området har ett stort *botaniskt* värde då det hyser ett stort antal hotade kryptogamer och vedsvampar, vars biotopkrav återfinns i naturskogar med stort inslag av gamla grova lövträd och gott om död ved. Det föreslagna naturreservatet har även ett stort *zoologiskt* värde genom gammelskogens speciella förutsättningar som livsmiljö för fågelfauna och vedlevande insekter. Värdena understryks ytterligare av mångfalden av hackspettar i området. Tretåig hackspett har högt ställda krav på sin miljö, och uppträder i naturskogsliknande skogar med hög trädslagsvariation och stort inslag av gamla lövträd.

För de arter som är knutna till barrskogens sena successionsstadier, såväl som till brännor och lövrika stadier, med krav som inte tillgodoses i den brukade skogen, är ytterligare reduktion av biotopareal troligen förödande för deras långsiktiga överlevnad. Skogsbruk i de naturskogsartade bestånden skulle därför vara ett allvarligt hot mot bevarandet av den biologiska mångfalden i området. Reservatet innehåller prioriterade naturtypen *västlig taiga* utpekad i EU:s habitatdirektiv. Länsstyrelsen gör bedömningen att detta är ett mycket skyddsvärt område vars naturkvalitéer endast kan bevaras genom att det undantages från skogsbruk och arbetsföretag som påverkar mark, flora och fauna.

Proportionalitetsprincipen

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en vägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av reservatet och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen är nödvändig, och att de

inte går längre än vad som behövs för att uppnå syftet med reservatet. Länsstyrelsens ställningstagande i denna del har skett med tillämpning av proportionalitetsprincipen.

ÖVRIGT

Ärendets handläggning

2001-04-24 gjordes ett fältbesök i området på initiativ av och tillsammans med Skogsvårdsstyrelsen Säffle distrikt. Berörda markägare kontaktades inför en mer fördjupad inventering. Ett informationsbrev om detta skickas ut 2001-05-28. Fältinventeringen mynnar ut i ett förslag till gräns för ett naturreservat och under hösten 2001 inleds mer ingående markägarkontakter. Svefa AB i Karlstad har anlitats för värdering och förhandling.

Beskrivning av reservatets gränser

Reservatets gräns (medsols) i norr följer bäcken mellan Stora och Lilla Örtjärn och Lilla Örtjärns strandkant fram till fastighetsgränsen mellan Elovshbyn 1:9 och 1:31. Reservatsgränsen följer denna fastighetsgräns ca 600 meter till Kraftledningsgatan i söder. Ledningsgatan följs sedan västerut ca 430 meter där gränsen viker av norrut i befintlig fastighetsgräns mellan Elovshbyn 1:21 och 1:27 tills bäcken nås i norr efter ca 610 meter.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se bilaga 6.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Eva Eriksson. Föredragande har varit byrådirektör Fredrik Wilde. I den slutliga handläggningen har även deltagit chefsjurist Lars-Ove Olsson och antikvarie Lotta Boss.

Eva Eriksson

Fredrik Wilde

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Skötselplan
4. Konsekvensutredning
5. Artlista
6. Hur man överklagar